

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО
ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р.

№ 21 (1594).

31 ТРАВНЯ 1985 РОКУ.

Виходить щотижня.

Ціна 2 коп.

РАДЯТЬСЯ
ГІДРОГЕОЛОГИ

28—31 травня ц. р. в Одеському державному університеті проводиться ділова нарада по вивченню геології континентального схилу Чорного моря. Організаторами чергової наради є Координаційний центр країн-членів РЕВ по проблемі «Світовий океан», Наукова Рада АН УРСР по проблемі «Геологія морів і океанів» і наш університет.

Зав. лабораторії геохімії морської гідрогеології, учений секретар Наукової Ради АН УРСР по проблемі «Геологія морів і океанів» О. Ю. Митропольський говорить:

— Нинішня зустріч в Одесі має велике значення, бо мова йде про спільне вивчення Чорного моря в інтересах соціалістичних країн-членів РЕВ. В зустрічі беруть участь і учні-гідрогеологи з братньої Болгарії. Для учасників наради розроблена цікава програма перебування в Одесі.
НАШ СПЕЦКОР.

XXVII з'їзду КПРС — гідну зустріч!

В такому стилі пройшли звітно-виборні збори комуністів кафедри історії КПРС. Успіх цих зборів з самого початку був забезпечений чіткими організаційними заходами, змістовною доповіддю, з якою виступив О. І. Домбровський. Чимало гострих проблем було піднято у доповіді, в якій основна увага була зосереджена на необхідності підвищити відповідальність кожного комуніста за виконання своїх прямих обов'язків. Нагадаємо ще раз, що саме на цьому акцентував увагу Генеральний секретар ЦК КПРС на квітневому Пленумі, торкаючись питання зміцнення трудової дисципліни.

Необхідно віддати належне комуністам кафедри історії КПРС, які справді по-партійному, дійсно принципово говорили про недоліки у своїй роботі. Тут була критика і самокритика, спокійна і ділова, без галасливих реплік і ображаючих емоцій. А головне — всі виступи були прийнятні єдиною турботою — зробити все необхідне, щоб забезпечити високу ефективність і ідейну спрямованість учбового процесу, підвищити громадську активність студентів, усунути формалізм у виховній роботі.

Зовсім інакше пройшли звітно-виборні збори первинної парторганізації кафедри наукового атеїзму, етики і естетики. Доповідь, з якою виступив на зборах секретар партійної організації кафедри доцент І. Г. Батюк, була гостра і принципова. Не було в ній пустого вихвалення і солодких компліментів, а головне — спроб приховати за нічого не значущими словами дійсний стан справ. Ні по духу, ні по тону висловлювань доповідь секретаря нікого з комуністів, яких було піддано критиці, аніскільки не ображала. Про що ж конкретно йшла мова у звітній доповіді?

Комуніст І. Г. Батюк віддав належне творчим зусиллям членів кафедри. Нагадав про певні успіхи кафедри в підвищенні якості навчання (76 проц. проти 66,3 проц. на зимовій сесії минулого року), про особистий внесок комуністів В. В. Варни, П. Л. Каушанського та інших у загальну справу пошуку активних творчих форм навчання студентів. В той же час доповідач сказав: «За загальними, зовні благополучними показниками успішності криються суттєві недоліки, смисл яких в тому, що, як виявилось на державних екзаменах з наукового комунізму, проведених вже в цьому році, значна частина студентів з усіх видів навчання демонструва-

ЧИ СУМІСНИЙ АТЕЇЗМ З КРИТИКОЮ?

В первинних партійних організаціях університету продовжується звітно-виборна кампанія, яка покликана підготувати надійну основу успішного проведення восени цього року звітно-виборної конференції університетської парторганізації.

За образним висловом Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова на квітневому (1985 р.) Пленумі ЦК КПРС, первинні організації становлять головний потенціал партії. «Тут партійна політика втілюється в реальні діла. Тут особливо рельєфно видно наші успіхи і недоліки, наші можливості і резерви».

Ось чому таку велику увагу партком університету приділяє питанням організації і проведення звітно-виборних зборів в цехових партійних організаціях. Робиться все необхідне для того, щоб збори пройшли по-діловому, в обстановці критики і самокритики, більшовицької відвертості, як того зажадав квітневий Пленум ЦК КПРС.

ла досить слабкі знання з філософії та наукового атеїзму, які необхідні майбутнім спеціалістам в умовах сучасної ідеологічної боротьби».

Розвиваючи свою думку, доцент Батюк постарався чітко показати ті вразливі місця в діяльності кафедри, які, з його точки зору, можна віднести до причин низької підготовки студентів з суспільних наук.

Зокрема, доповідач вважає, що викладачі кафедри не завжди вимогливо ставляться до оцінки студентських знань з їх предмету. В процесі викладання мало звертається уваги на вироблення у студентів самостійного мислення. Крім того, не всі члени кафедри приділяють достатньо уваги індивідуальній ідейно-виховній роботі з студентами.

Як приклад, доповідач критикував комуніста П. Л. Каушанського, який у зв'язку з відрядженням для читання лекцій на атеїстичні теми в Миколаївській та ряді районів Одеської області був відсутнім в університеті протягом місяця. Така довготривала поїздка під час учбового процесу, відома річ, не могла не вплинути негативно на якість лекцій, які читались студентам замінюючими викладачами.

Значний відрив від викладацької роботи мав місце у різні часи і в діяльності старшого викладача кафедри Е. І. Мартинюка, який теж змушений був виконувати громадські доручення за межами університету.

Під час обговорення звітної доповіді комуністи П. Л. Каушанський, Е. І. Мартинюк, О. А. Бейдерман з енергією, яка заслуговує на більш

доцільне застосування, обрушилися на доповідача. Його звинуватили у відсутності самокритики, у спробах насадити дух місництва на тій, мовляв, підставі, що секретар виступає проти роботи кафедри за межами університету.

ПАРТІЙНЕ ЖИТТЯ

За словами комуніста П. Л. Каушанського, доповідач взагалі не мав права критикувати Е. І. Мартинюка, вважаючи, що останній являється лектором обкому партії.

Особливе обурення викликала доповідь у молодого комуніста О. А. Бейдермана, за висловом якого, «доповідь відзначалася гіперкритицизмом по відношенню до членів кафедри». «П. Л. Каушанський і Е. І. Мартинюк, — продовжував Бейдерман, — відомі у нашому місті теоретики і практики атеїстичної пропаганди, ведуть величезний обсяг громадської роботи, вбачаючи в цьому свій обов'язок учених і комуністів. Хіба має хто-небудь право докоряти їм за це?»

Що ж, дійсно, комуністи П. Л. Каушанський і Е. І. Мартинюк ефективно виконують важливі доручення вищих партійних органів Одеси і області. Дійсно і те, що вони являються відомими лекторами з проблем атеїзму і їх громадська робота у цій сфері заслуговує на вдячність.

Однак, ні в якому разі не можна погодитися з тим, що їх лекторська робота за межами університету повинна

стояти на першому плані на шкоду основній роботі в університеті. Адже лектори-викладачі університету — не футболісти, які не знають, за яку роботу на підприємствах, де вони числяться у списках, отримують свої гроші.

Дійсно, надмірне захоплення лекторською роботою окремих товаришів, як показує стан справ на кафедрі наукового атеїзму, де склад викладачів і без того вкрай обмежений, негативно відбивається на якості і ефективності учбового процесу. Ось хоча б один приклад. На підсумкову 41-у студентську наукову конференцію кафедра атеїзму замість п'ятнадцяти запланованих спромоглася виставити лише п'ять студентських робіт. Чи випадково це? І як самі комуністи, які хворобливо реагували на критику на свою адресу, можуть з'ясувати причини такого положення на кафедрі з студентською наукою?

Даремно обурювався комуніст О. А. Бейдерман так званим «гіперкритицизмом», яким, мовляв, була насичена звітна доповідь. Молодий комуніст, мабуть, погано засвоїв положення Статуту партії, згідно з якими на партійних зборах можна критикувати будь-якого комуніста. Це стосується, зокрема, і лекторів обласного масштабу. Звичайно, критика при цьому повинна бути об'єктивною і обґрунтованою.

Згідно Статуту, кожен комуніст зобов'язаний виконувати партійні доручення, в першу чергу, в своїй первинній партійній організації. Комуніста Мартинюка було піддано критиці за те, що із трьох доручень, які в різні

роки йому давала партійна організація, він не виконав ні одного.

Нагадаємо, що йому доручалось налагодити виховну роботу в підшефному гуртожитку № 6. Завалив цю роботу під приводом того, що був переобтяжений громадською роботою «на боці». З тієї ж причини не справився з роботою з іноземними студентами і, нарешті, не організував роботу кінолекторію з атеїстичної пропаганди.

Дивне розуміння комуністом своїх партійних обов'язків. І якщо бути послідовним, то, дійсно, слід визнати, що в одному комуніст П. Л. Каушанський був правий: на звітно-виборних зборах кафедри атеїзму ніякої самокритики не було — ні у доповіді, ні у виступах при її обговоренні.

Секретарю партійної організації слід було прямо сказати, що він, як секретар, проявив незрозумілий лібералізм у відношенні до таких комуністів, як Е. І. Мартинюк. Бо треба було не звільняти його від партійних доручень, а у відповідності з партійним Статутом суворо покарати за невиконання партійних обов'язків. Отакій підхід до справи дійсно був би принциповим.

Як відомо з Біблії, бог критики не терпів. Здається, і його опоненти на землі в особі відомих одеських теоретиків атеїзму теж її не шанують. Але це — півбіді. Гірше, що вони до цього часу не зрозуміли духу і суті тих зрушень, які відбуваються в партії і країні після квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС.

Високе звання комуніста зобов'язує всіх нас бути там, де найтяжче, виконувати будь-які доручення, які покладає на нас партійна організація, враховувати товариську критику і виправляти свої недоліки, пам'ятаючи, що у партії дисципліна для всіх одна.

Ці вимоги особливо стосуються комуністів — викладачів університету, які, незалежно від професійного профілю, завжди являються вихователями і наставниками по відношенню до студентів. По який же приклад принципності і ставлення до своїх прямих обов'язків будуть подавати їм ті з нас, котрі самі нехтують цими обов'язками?

Ось про що слід було подумати деяким комуністам кафедри наукового атеїзму до того, як звинуватити секретаря у «гіперкритицизмі».

НАСТАВНИК АКАДЕМГРУПИ

Важливе значення в системі навчально-виховного процесу у вищій школі має інститут наставників. При всій суперечності питань про місце і роль наставника та його функціональні обов'язки, що має місце в реальній практиці і знаходить відгук в спеціальній літературі, досвід останнього часу підтверджує право на існування двох основних значень категорії «наставник».

За змістом це слово, як його подає словник В. Даля, має значення «учитель або вихователь, керівник». В цьому плані наставник — це учений-педагог, який в своїй професійній діяльності органічно поєднує навчальну, наукову та виховну роботу. При цьому саме поняття «виховна робота» не може виділятися як спеціальний напрямок. Виховна робота здійснюється у сфері навчальної, наукової та громадської діяльності кожного викладача. «Наставництво» у власному розумінні слова — це взаємний зв'язок понять «учитель» та «учень», це створення наукових шкіл, рішення питання про підготовку кадрів спеціалістів, це спадкоємність поколінь. Тому кожний педагог, який розпочинає свою професійну діяльність, або вже має значний досвід роботи, повинен йти від розуміння своєї ролі наставника, свого головного завдання — виростити, виховати гідну зміну учнів, яким продовжувати справу вчителя, бо саме в цьому основне призначення спадкоємності поколінь, суть суспільного прогресу.

Ми вживаємо слово «наставник» у значенні «керівник студентської групи». Нещодавно в цьому значенні виступали терміни «агітатор» і «куратор». Виходячи з головного функціонального призначення керівника студентської групи як вихователя, Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР запропонувало замінити термін «куратор» терміном «наставник» і розробило «Зразкове положення про наставника студентської академічної групи».

Які ж основні функції наставника академічної групи? Безумовно, головний обов'язок наставника — сприяти всебічному вихованню молодого фахівця, формуванню творчої активності студентів, розвитку в

Напружена, багатопланова діяльність університетського колективу по підготовці дійсно сучасних спеціалістів, так необхідних для різних галузей народного господарства, вступає в завершальну фазу нинішнього 1984/85 навчального року.

Незабаром почнуться державні іспити, вже набирає звичних темпів щорічна перевідна сесія.

Результати особистої роботи кожного професора, доцента, сотень викладачів, лаборантів, допоміжного персоналу у цілому будуть відомі лише тоді, коли навчальна частина підведе підсумки літньої сесії. Та інколи буває, що при оцінці результатів навчальної і виховної роботи зовсім забувають про одну дійову особу — наставника академічної групи.

На квітневому (1985 р.) Пленумі ЦК КПРС у доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова особливий акцент було зроблено на необхідності активізувати людський фактор. Чи не найбільша відповідальність за вирішення цього складного і актуального в умовах вузу завдання лягає на наставника академічної групи. Про гострі проблеми, пов'язані з діяльністю наставника в університеті, «ЗНК» починає сьогодні відверту розмову.

них ініціативи й самостійності.

Але слід пам'ятати, що конкретна реалізація головного обов'язку наставника академічної групи як вихователя передбачає складний і різноманітний спектр діяльності. Бути найближчим до студентів в ідейно-політичних та моральних питаннях, бути порадником у вирішенні поточних питань навчальної і наукової студентської роботи, в житті групи і гуртожитку, допомагати активу групи і курсу, громадським студентським організаціям в плануванні і проведенні роботи в колективі, бути другом і помічником у вирішенні особистих проблем — це далеко не повне коло питань, з якими стикається будь-який наставник у своїй роботі з студентським колективом.

Невірно вважати, що робота наставника на старших і молодших курсах має різний ступінь складності. Тут справа скоріше в акцентах. На молодших курсах, коли йде важкий процес адаптації вчорашніх школярів (вони складають більшість групи) до форм вузівського життя, коли формується колектив, значне місце займають питання організаційного характеру. Цей напрямок не слід розуміти спрощено. Значний обсяг інформації про організацію навчального процесу і самостійної роботи студенти молодших курсів отримують від наставника. При цьому наставник не тільки дає інформацію, а й пояснює і безпосередньо допомагає розв'язати всієї групі і окремим студентам різноманітні питання поточного життя.

На старших курсах, коли ада-

птацію завершено і вже можна визначити обличчя колективу, посилюється роль індивідуальної роботи зі студентами. Однакову увагу слід приділяти всім категоріям студентів — від так званих «сильних», активістів до «середніх» і «відстаючих». Тут необхідно робити наголос на певне «вирівнювання» груп, що являється природним при нормальному розвитку колективу і, головне, на виробку цінністих орієнтацій кожного зокрема і колективу в цілому.

Протягом усього періоду роботи з групою наставник удосконалює форми організації громадсько-політичної роботи, посилює світоглядний аспект політичних занять у групі.

Якими мають бути критерії ефективності роботи наставника? Перш за все, це — показники навчальної і наукової студентської роботи, трудова дисципліна групи, ступінь єдності і моральний клімат колективу, громадська робота, ступінь активності і ідейно-політичний рівень всіх членів студентського колективу. І обов'язково слід враховувати зворотний зв'язок — відношення колективу до свого наставника.

У той же час не слід зводити наставництво у широкому значенні до роботи наставника і перекладати на керівника академічної групи всі функції виховної роботи із студентами. Таке ставлення веде до так званої «заорганізованості», формалізації відношень, робить з наставника лише посередника між деканатом і студентами.

Наставник не повинен займатися дрібною опікою, перетворюватися в контрольний орган,

підмінювати громадські організації і адміністрацію. Небезпечна й інша крайність — відсутність єдиної лінії між деканатом, партійними і громадськими організаціями і наставниками академічної групи. У цьому плані заслуговує на увагу позитивний досвід історичного факультету, де традиційним стали щотижневі наради наставників академічних груп з представниками партбюро і адміністрації факультету. Тут розглядаються практично всі питання життя факультету, курсів і груп за тиждень, йде обмін думками між викладачами, приймаються спільні рішення з конкретних питань.

Проведення цих нарад кожного понеділка дозволяє за єдиною установкою проводити політзаняття, на яких студенти не тільки опрацьовують запропоновану тему, але й обговорюють питання, що виникли протягом тижня, отримують інформацію з наради наставників.

Складним і невирішеним залишається питання про обсяг роботи наставників академічних груп. Часто викладачі перенавантажено громадськими дорученнями. Тому навіть при вірному розумінні своїх обов'язків і бажанні сумлінно їх виконувати викладач-наставник не завжди може приділити належну увагу кожному студенту. Індивідуальна робота — це головне в діяльності наставника, вона потребує не тільки досвіду, чуйності, доброзичливості і терпіння, але й максимум часу. Звідси іноді й випадки формалізму, вади і невдоволеності собою і своєю роботою.

Стати справжнім наставником студентського колективу, другом, людиною, яку поважають і якій довіряють — справа не проста і почесна.

Врешті-решт вся робота викладача спрямована на студента, всі його думки про студента. Тому підіймаючи питання про удосконалення виховної роботи, обговорюючи роль і місце наставника, завжди слід бачити кінцевої мету — молоде покоління, якому продовжувати нашу загальну справу. Яким буде це покоління — залежить від нас усіх.

Т. ПОПОВА,
доцент кафедри історії
УРСР, історіографії і джерелознавства.

ПРОБАЧТЕ, АЛЕ...

У мене склалося враження, що в нашу академічну групу наставника назначили виключно для того, щоб хтось був присутнім на політгодинах.

Байдужий погляд, непроникливе обличчя, незрозуміла інертність до всього, що відбувається в аудиторії.

Дивлячись на такого наставника і сам відчуваєш, що тобі байдуже, про що розповідає твій товариш. І політгодина перетворюється в пусте провадження часу.

Але інколи він посміхається і навіть доречно жартує. Від таких хвилин ми в захопленні. Але як рідко це буває.

С., студентка II курсу мехмату.

* * *

Скажу відверто: мені не подобається наш наставник. Нечасті зустрічі з ним зводяться до старанної перевірки успішності і відвідувань. Йому не можна заперечувати. Наші думки чи пропозиції він не сприймає. Де той інтерес і доброзичливість до студентів?

Зараз без кінця зривають нас, студентів, в пасивності, бездіяльності, у чому завгодно. Називають навіть причини цього: комсомол неініціативний, колектив недружний і т. д., і т. п.

Але при такій ситуації байдужість наставника, мабуть, теж неприпустима.

Хіба головна функція наставника боротьба з боржниками?

Н., студентка III курсу філфаку.

ВОНА ЯК РІДНА МАТИ

Хто може бути ближче до студентів, як не наставник академічної групи. Він повинен знати про всі наші радощі та невдачі, бути душею маленького, хоча й нелегкого колективу.

Самою такою наставницею стала для нас Валентина Григорівна Потуй. З нетерпінням чекаємо всі ми її лекцій, бо вони завжди дають нам немало цікавого, корисного.

Більш за все нам подобається у Валентини Григорівни її повага до студентів, чуйне ставлення до кожного з нас. І як би тяжко не було у неї на душі, вона завжди спокійна, уважна, привітна. Як за своїх власних дітей, переживає вона за кожного з нас. То ж не даремно так заздрають нам всі групи першого курсу.

Нам дійсно пощастило з таким наставником.

О. АВДЄЄВА,
студентка II групи англійського відділення.

Назустріч сесії

ЧЕРВЕНЬ СПИТАЄ, ЩО РОБИВ УЗИМКУ

Сесія — не весна, не забариться. Так вважають «вічні» студенти. Дійсно, літня сесія розпочнеться, як і завжди, згідно з розкладом заліків та іспитів.

Проте, деякі з вас почали готуватися до неї відразу ж після зимових канікул: регулярно відвідували заняття, своєчасно виконували лабораторні завдання, постійно виступали на всіх семінарах і колоквиумах.

Але є й такі, які ніколи і нікуди не поспішають. Їх принцип «вивезе і на цей раз» — будемо відверті — іноді спрацьовує. І не переводяться хронічні боржники, які псують усім настрої, занижують процент загальної успішності. Більшість студентів справедливо обурюється: чому з боржниками і відстаючими (читай — ледарями) усі так панькаються?

Справді, чому? І що це за така привілейована каста в університеті?

Надаємо слово учасникам спеціальної анкети «ЗНК», проведеної при сприянні УВК комітету комсомолу ОДУ (відповідальна Раїса Іванова) під девізом «Червень-85» серед студентів-першокурсників усіх факультетів.

* * *

Першим випробуванням в нашому студентському житті була зимова сесія. Екзаменати це раз показали, що ті студенти, котрі не пропускали заняття і постійно до них готувалися, склали сесію легко і без стресів. Приклад саме такої сумлінної роботи показують наші маляки — Людмила Радованова, Надія Ільницька, Ольга Ковальчук, Марина Мухіна та багато інших. На жаль, в нашій дружній сім'ї є дівчата, про літню сесію навіть соромно писати. Це Гульмара Жумабаєва та Тетяна Цандур.

Скільки занять пропустили вони без поважних причин, як байдуже ставляться до своїх студентських обов'язків.

Гадаємо, що університет — це не середня школа і навчання студента — справа перш за все його власної совісті. То ж чи варто усім стільки морочитися з тими, хто випадково попав до університету?

Янина КРИЛОВА,
Ірина ТУМАНЯН,
студентки I курсу філфаку,
відповідальні за академічний сектор.

В цілому наша група погано підготувалася до минулої сесії. Лише один студент склав екзамен на відмінно. Це — В. Павлюк. В групі було багато боржників. Яка причина? Погано відвідували лекції, не працювали самостійно дома, не готувалися до семінарів і заліків. Розплата завжди неминуха.

Т. ІВЧУК,
академічний сектор, IV група I курсу мехмату.

У студентів, які постійно відвідують лекції, хороші змістовні конспекти, а це добре допомагає якісно готуватися до екзаменів.

Відвідування додаткових занять, консультацій, допомога товаришів, які добре вчать, і, звичайно, настирна самостійна робота — краща гарантія того, що екзаменати пройнуть успішно.

Не останню роль у цьому належить і продуманій організації проведення сесії. Коли вся група з'являється на екзамені і доводиться довго чекати своєї черги біля дверей, нервувати — забуваєш інколи і те, що знала. Гадаю, що деканату слід над цим замислитися. Ще не пізно.

I курс філфаку
(підпис нерозбірливий).

Зимова сесія першокурсників в організаційному відношенні пройшла, на мою думку, неза-

довільно. Ніхто в деканаті не бажав замислитися над тим, що стояння біля дверей аудиторії, де йдуть екзаменати, з ранку до вечора нікому не додає бадьорості. Хіба тяжко розділити групу на 2-3 підгрупи, кожен буде знати свій час, а головне і екзаменаторам не доведеться нервувати. Сподіваємось, що під час літньої сесії буде введено саме такий порядок.

Л. М.,
студентка РГФ.

Чимало листів надійшло до редакції від студентів I курсу.

Студенти фізичного факультету, наприклад, вважають доцільним більшу частину матеріалу, що виносяться на сесію, складати на протязі семестру у вигляді письмових контрольних робіт. На думку першокурсника В. Михайлова (біофак), необхідно сміливіше використовувати такий метод заохочення студентів, як автоматичний залік. Він привчає студентів до більш відповідальної систематичної роботи і дозволяє економити час, необхідний для підготовки до екзаменів з профілюючих предметів.

Комсомол I курсу юрфаку Юрій Бошко вважає, що успішній підготовці студентів до літньої сесії сприяє активна робота в цьому напрямку партійної групи, комсомольського бюро курсу. Тісні зв'язки учбово-виховної комісії курсу з кафедрами, зокрема історії КПРС, радянського державного права дають змогу своєчасно і конкретно усувати недоліки в підготовці студентів до сесії.

Редакція «ЗНК» висловлює подяку учасникам спеціальної анкети «Червень-85» і бажав всім студентам успішного старту на наступній сесії.

ЛІТОПИСЕЦЬ НАРОДНОГО ПОДВИГУ

(ДО 80-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
М. О. ШОЛОХОВА).

У плеяді найвидатніших художників ХХ століття завжди сятиме ім'я Михайла Шолохова... Шолоховські образи — адатні воїстину підносити й облагороджувати людину. Шолохов вічний, тому що він безсмертний.

О. ГОНЧАР

МИХАЙЛО Олександрович Шолохов — великий російський радянський письменник, творчість якого — яскравий літопис боротьби революційних мас за утвердження нового світу. Його книги пронизані духом ленінської партійності, правди і справедливості. У своїх творах письменник створив образи такої художньої сили, яка ставить їх у ряд кращих зразків світової літератури.

Народився М. О. Шолохов на хуторі Кружильному (тепер Вешенського району Ростовської області) у селянській сім'ї. Він з дитинства багато читав, особливо захоплювався творами Пушкіна й Лермонтова, Гоголя і Толстого, Чехова і Горького. У 1922 р. юнак приїжджає до Москви. В цей період він перепробував чимало професій, багато часу приділяв самоосвіті. Тоді ж почав співробітничати у газеті «Юношеска правда». 19 вересня 1923 р. в ній був надрукований перший твір Шолохова «Випробування». У 1924 р. в молодіжних газетах друкуються новели і оповідання молодого письменника. Юнак бере активну участь у роботі літературної групи комсомольських письменників і поетів «Молода гвардія». У 1926 р. побачили світ його перші збірки — «Донські оповідання» та «Лазоревий степ». Уже перші його твори були схвально зустрінуті не лише читачами, а й критикою та письменниками старшого покоління. О. С. Серафимович відзначав, що М. Шолохову притаманні простота, яскравість зображення, образність і народність мови, почуття художньої міри, велике знання життєвого матеріалу.

У 1926 р. Михайло Олександрович повертається на Дон. Саме тут, на березі Дону була створена книга, що стоїть в одному ряду з найвищими досягненнями художнього генія людства — роман «Тихий Дон». Праця над чотири томною епопеєю тривала п'ятнадцять років (з першого, під час якої було написано «Піднята цілина»). Роман, що охоплює 1912—1921 рр., відтворює грандіозну картину протиборства двох соціальних світів. Роман «Тихий Дон» — один з кращих творів соціалістичного реалізму.

му. Він удостоєний Державної премії СРСР (1941).

У 1932 р. вийшла перша книга роману «Піднята цілина», в якому розповідається про становлення колгоспного ладу на селі. Друга книга роману вийшла у 1960 році. За цей твір Шолохову була присуджена Ленінська премія (1960).

Велику Вітчизняну війну М. О. Шолохов зустрів зрілим художником. Працюючи кореспондентом Радінформбюро, газет «Правда» і «Красная звезда», він побував на багатьох фронтах. Полум'яне слово письменника надихало радянський народ на боротьбу з ненависним ворогом, зміцнювало віру в перемогу. В цей час були написані нариси «На Дону», «На півдні», «Козаки» та інші. Особливий відгук у читачів дістав нарис «Наука ненависті» (1942). У 1943—1944 рр. почали друкуватися глави з роману «Вони воювали за Батьківщину».

Події війни і доля людей знайшли відображення у всіх пововених творах митця. В оповіданні «Доля людини» (1956—1957), яке по праву вважається шедевром радянської літератури про Велику Вітчизняну війну, в усій багатогранності й величі показано незламні духовні сили радянської людини.

Михайло Олександрович Шолохов закликав письменників усіх країн і континентів не шкодувати зусиль у боротьбі за мир, роботи все, щоб відвернути загрозу термоядерної війни, зміцнювати дружбу й співробітництво між народами.

Письменник, народжений революцією, М. О. Шолохов був безмежно відданий справі партії. З 1961 р. він був членом ЦК КПРС, депутатом Верховної Ради СРСР усіх скликань. Дві зірки Героя Соціалістичної Праці, знаки лауреата Ленінської і Державної премій СРСР, шість орденів Леніна, орден Жовтневої Революції і орден Вітчизняної війни І ступеня, інші нагороди свідчать про глибоке визнання партією і народом його видатних заслуг. Присудження радянському письменнику у 1965 р. Нобелівської премії стало виявом міжнародного визнання його творчості.

Пам'ять

Мої юні шановні друзі!

На нас, ветеранів війни, які залишилися живими, падає відсвіт життя і подвигу наших товаришів, що не повернулися з полів битв. Виявляючи найвищий патріотизм, вони свідомо жертвували своїм життям в ім'я нашої перемоги. Батьківщина їх не забула. Їх іменами названі вулиці, школи, піонерські

дружини. Їх імена вирізьблені на обелісках.

Їх немає серед нас, але пам'ять про їх подвиги завжди буде жити в серцях радянських людей.

Студенти Одеського університету!

Спасибі вам за те, що ви гордо і чесно виконуєте священний обов'язок пам'яті. Подвиг, здійснений старшим поколінням, такий величез-

ний, що не одне століття він буде передаватися із уст в уста, з покоління в покоління.

Гордо і підно зберігайте пам'ять про тих, хто віддав своє життя за наше сьогоднішнє щастя.

З повагою до вас, ветеран Великої Вітчизняної війни
СЕМЕН МІНОВИЧ ЛЯЛЮШКО.

ВІРНЕ СЕРЦЕ

Якось я була на вулиці. Вбігаю у хату, а дідусь сидить біля столу, грає на гармоні. І плаче. Його улюблене пісню була «Рябінушка». Ніколи я не бачила, щоб дідусь плакав, і спершу навіть розгубилася. Вмить забула, чому заходила до кімнати, вийшла і довго думала: «Чому це молодий вже чоловік плаче. Адже чоловіки взагалі не плачуть?»

Потім бабуся мені розповіла, що пісню цю дідусь співав на війні своїм однополчанам. І я збагнула, що в ту хвилину він, певно, згадав своїх бойових побратимів, які загинули смертю хоробрих, захищаючи нашу Батьківщину.

І я пройнялася ще більшою повагою до дідуся за його мужність, людяність і вірне серце.

А. КРИЖАНІВСЬКА,
студентка I курсу.

ЗУСТРІЧ ПОКОЛІНЬ

Офіційно це була студентська конференція, присвячена великому святу Перемоги, в якій взяли участь студенти першого і другого курсів юридичного факультету.

Конференцію відкрила викладач кафедри політекономії Н. І. Щутова, яка представила присутнім ветеранів Великої Вітчизняної війни, викладачів

кафедри політекономії М. К. Симоненка і Д. О. Драгомирецького.

З великою увагою студенти вислухали доповідь своїх товаришів по назначенню А. Черних, О. Арнаутова, П. Лісницького та інших. Але особливий інтерес, звичайно, викликали спогади, з якими поділилися з молоддю Михайло Кіндратович та Дмитро Олександрович.

Кожен з нас немов доторк-

нувся до того болю, страждань і радощів, які пережили радянські люди в роки війни, долаючи ненависного ворога.

Ми гаряче дякували ветеранам за їх звернення до студентів із закликом жити і боротися заради миру і щастя на землі.

В. АКИМОВ,
студент I курсу юрфаку,
слухач університету
рбсборів.

1 ЧЕРВНЯ — МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ

«ШАР ЗЕМНОЇ — ДЕТЯМ»

Чудесные дети растут,
такая естественность и
простота
в общении, и жажда
познания,
живут, как читают с
листа,
и есть в них уверенность,
та свобода,
которая к нам приходит
с годами —
по капле выдавливаем
раба,

как белые планеры дети
над нами,
и тянут нас ввысь,
дают от земли оторваться,
пожалуйста, жизнь,
доверчиво им улыбнись,
им взрослым без нас
на земле остаются.
Белла ВЕРНИКОВА,
литсотрудник «ЗНК».

ДО ЗУСТРІЧІ У СЕГЕДІ

Наприкінці квітня мені довелося побувати в Угорській Народній Республіці в місті-побратимі Сегеді. Метою цієї поїздки було складання договору на роботу обмінних студентських загонів Одеського та Сегедського університетів.

В комітеті КІС Сегедського університету відбулась предметна розмова щодо проблем обмінних студентських загонів. Цього року студенти Одеського університету, як і раніш, працюватимуть два тижні на об'єктах будівельного підприємства «Делеп» в місті Сегеді. Білці загону проживатимуть в міжнародному таборі Сегедського університету разом з представниками ще восьми держав. Після закінчення робіт радянські студенти відвідають столицю Угор-

щини Будапешт, де протягом тижня візьмуть участь в екскурсіях, культурних заходах. Моя поїздка до Сегеда залишила яскраві враження. Друге за розміром місто Угорщини зустріло нас, як старих друзів. Тихий та затишний зелений Сегед розташований на березі Тиси. Найбільший учебний заклад в ньому — це Сегедський університет ім. Аттілі Йожефа. На денному відділенні університету навчається 2400 студентів, 97 процентів з них — члени Комуністичної спілки молоді (КІС). Комітет КІС Сегедського університету підтримує широкі міжнародні зв'язки з братами молодіжними організаціями. Угорські друзі обмінюються загонами з університетами міст Брно (Чехословаччина), Турку (Фінляндія),

Лодзь (Польща), Грейфсальд (НДР), Львів та Одеса (СРСР).

Студенти Одеського держуніверситету завжди були бажаними гостями міста-побратима. За довгі роки нашого співробітництва на адресу наших комсомольців не поступило жодного зауваження з приводу їх роботи. Культурна програма радянських студентів завжди викликала великий інтерес серед угорців. Вважаємо, що ці добрі традиції будуть продовжені і в майбутньому, що міжнародні зв'язки Одеського і Сегедського університетів будуть з кожним роком зміцнюватися.

Л. МИКИТАСЬ,
заступник
секретаря
комітету
комсомолу.

«ЗА НАУКОВІ КАДРИ»

УВЕРТЮРА ДО ОСЕНІ

РОЗДУМИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ

Залишився позаду екватор останнього семестру 1984/1985 навчального року. Незабаром державні екзамени. А потім? Потім випускник вступає в самостійне життя. Природно, що більшість з нас половить лави викладачів середніх шкіл, і тут неминуче постає питання: «Яким повинен бути сучасний викладач? Що необхідно йому сьогодні, щоб відчувати себе впевнено?»

Нелегко знайти відповідь на ці запитання. Створити якийсь ідеальний образ сучасного педагога простіше, але...

В журналі «Юність» № 1 за 1985 рік опубліковано інтерв'ю з Калаягіним, заслуженим артистом РСФСР, в якому він, зокрема, визнає: «Дико ненавидів свою школу. Директором була жінка зла, сувора, дітей вона не любила і не розуміла. І не хотіла зрозуміти. Її панічно боялися вчителі і учні. А школа наша займала перше місце в районі. До цього часу не можу збагнути, як це так — перше місце в районі, а мені, та й багатьом моїм одноліткам не хотілося йти до школи. Муштра, відсутність звичайних людських відносин, теплоти, неймовірна педантичність, казенщина, формалізм».

Що це? Стара образа? Злопам'ятність? Ні. Скоріше, це бажання відгородити нинішніх учнів від того, що довелося пережити артисту в дитинстві. Поява таких відвертих осуджень повинна насторожити, викликати в першу чергу пильну увагу до сучасного викладача. Молодий спеціаліст вступає на поприще вчителювання. Його чекають з нетерпінням не тільки народна освіта, а й діти. Якими хочуть бачити і якими бачуть вчителів школярі? У зв'язку з цим в деяких школах Одеси практиканти університету запропонували учням 8—10-х класів анкету. Результати цієї анкети я й хотів би розглянути зі своєї точки зору.

1. ПІЗНАЙ САМОГО СЕБЕ

«В дитинстві ми ходимо за істиною до вчителів. Пізніше — хедять за істиною до наших дверей».

(Омар ХАЙАМ).

Підрастаюча людина вбирає в себе колосальну інформацію, одержуючи її з найрізноманітніших джерел. Осмислити цю інформацію підлітку може допомогти і старший товариш, і мати, і батько, і, звичайно, вчитель. Вчитель, навчаючи, виховує. Але якими будуть відносини між вчителем і учнем? Якими запам'ятаються молодій людині його вчителі? Що хочуть бачити діти у своєму вчителі?

В першу чергу доброту. Яке жадане слово — доброта. «Найперший обов'язок вчителя навчати учнів тому, що він сам уміє. І вони справляються з цим, але не більше», — так пише учень 10 класу Олег Гребенщиків. «Не більше належного», «від і до». І як спокійно живе таке таким людям. А головне, дорікнути їм ні за що. Все згідно правил, положень, інструкцій, наказів. Але, пробачте, а де ж людська душа, адже не з колодами спілкується педагог — маленькі люди перед ним сидять, слухають, питають, цікавляться, з них вчитель повинен зробити людей з великої літери, з твердими життєвими принципами, зі своїми ідеалами і світоглядом. Як же можна підходити до них з позиції циркулярів, які не можуть передбачити всіх випадків життя дитини в школі? І майже у всіх анкетах діти жадають розуміння. Отже, доброта і розуміння, а точніше, взаєморозуміння. Саме це, на мою думку, повинно стояти на початку спілкування між школярами і педагогом. Тоді виникнуть й інші позитивні явища. «Мені здається, сучасному вчителю не вистачає поваги до учнів», — пише дев'ятикласниця. Проте зі свого студентського досвіду знаю, що повага сама по собі не приходить. Для цього необхідно докласти чимало праці і терпіння, тоді і тільки тоді при взаємоповазі, взаєморозумінні і доброті виникне та нечеповна єдність

вчителя і учнів, про яку мріють всі починаючи вчителі. Думка деяких вчителів про те, як пише учениця, що «вони надмірно добрі, надмірно довірливі, а діти невдячні, нічого не цінять і не розуміють», на мій погляд, не тільки помилкова, але й має побічні явища.

Спілкування з масою, а не з індивідуальностями призводить до калічення дитячих душ, до відмовлення від самовираження. Самі учні, в першу чергу, цінять вчителі «уміння знаходити до кожного підхід». В цьому й полягає мистецтво педагогіки. І тут рішуче перетворення несе реформа школи. Однак не можна говорити тільки про вимоги до вчителя. Реформа висуває вимоги і до учнів. Не можна замовчувати несподівані, на перший погляд, зізнання деяких з них. Один так відверто і написав: «А мені реформа школи не подобається. Потрібно вчитися 11 років. З двійками до наступного класу не переводять. Дітей примушують вчитися з шести років».

А я думаю: звідкіля такі погляди? А чи не прояв це минулих виродливостей в учительській роботі: процентоманія, формалізм, гонитва за першими місцями, окупаційованість? Так, за помилки рано чи пізно потрібно платити. Проте чи не занадто дорога ціна за чужу небайдливість.

«Учні взагалі лінуються вчитися», — говорить Оксана Баштова. Звідки ж це ледарство до одержання знань? Звідки мрії, «щоб вчителі виконували всю роботу або її частину за нас?» Звідки цинічна думка, що «дуже добре, коли вчитель хворіє, коли у нас немає уроків, коли вчителя на уроці кудись викликають»? Звідки це заявлене споживацтво?

Ні, я не маю наміру звинувачувати тільки батьків, хоча, в принципі, вони в першу чергу повинні виховувати своїх чад. В той же час не можна закривати очі й на те, що більшу частину часу діти знаходяться у школі та на вулиці. Значить, і у вчителів відповідальність за виховання така ж, як у батьків. Якщо

робітник допускає брак при виготовленні якоїсь деталі, то це можна поправити або переробити. В школі такого не зробиш. Тут брак в роботі обходиться втратою для держави особистості, втратою людини. То чи ж можна нам, вчителям, ображатися на справедливі докори, чи не краще переглянути, поки не пізно, свої позиції, своє відношення до учня, визнати свою неправоту заради загальної справи — виховання підрастаючого покоління. Не можу не навести чудові слова однієї школярки: «...вчителі повинні виправляти не тільки помилки учнів, але й не боятися визнавати свої власні». Гадаю, тільки за таких умов прийде і взаєморозуміння, і відповідальність, і ще більша повага до вчителя.

А тепер про любов. Любов до дітей, до учнів. Без неї в школі робити нічого. Я знаю одну вчительку, яка вимагає любові і поваги до себе від учнів, водночас потайки ненавидячи їх. І діти прямо говорять їй про це.

Що ж, можна погодитися з тим, що це явище не повсюдне, але воно є, і не в єдиному випадку. Любов і ненависть незіставні поняття. І від того, в якій мірі розвинена та чи інша категорія у відношеннях між старшим і молодшим, залежить в цілому результат десятирічного процесу навчання і виховання в школі.

Отже, ким і якими хочуть бачити учні своїх вчителів? Виходячи з анкет, ми зробили такі висновки: добрими (60 проц. відповідей), справедливими, терплячими, з почуттям гумору (56 проц.), молодими (45 проц.), з індивідуальним підходом до учнів (50 проц.), тактовними, проявляючими інтерес до учнівського колективу (45 проц.), сучасними у поглядах (56 проц.), мужчанами (59 проц.), строгими (20 проц.). Ну, що ж, є приблизний набір якостей, необхідних сучасному викладачеві. Додайте сюди «знання предмета...», «...ерудицію та інтелігентність», і, якщо у вас є всі ці якості плюс любов до школи, сміливо йдіть туди працювати, а якщо ні — тоді... Тоді діти будуть говорити щодня: «Знову завтра до школи...», «скоріше б канікули...», «щоб вона горіла»...

«А я вважаю, що реформа школи абсолютно правильна. В ній проявилась турбота партії про нове покоління. Держава зацікавлена в тому, щоб ми були грамотними, освіченими людьми», — так написала Оксана Михеева. Проблеск надії. Підбадьорення майбутнього учителя.

Андрій КУРЧЕВСЬКИЙ, випускник істфаку 1985 р.

І СЛОВО В СЕРЦІ ОЗОВЕТЬСЯ

Комітет комсомолу підвів підсумки конкурсу стіннівок комсомольських організацій співробітників університету, присвячених 40-річчю Великої Перемоги.

Основними критеріями оцінки газет були: глибина розкриття теми війни, якість інформації про ветеранів війни і тилу, які працюють в університеті чи навчалися і працювали в ньому і не повернулися з війни. До уваги приймалися оригінальність матеріалів, їх емоційний вплив на читача, а також зовнішнє оформлення газет.

Отже, за результатами конкурсу місця розподілилися таким чином:

I МІСЦЕ — філологічний факультет (секретар В. Горбань);

II МІСЦЕ — Наукова біб-

ліотека (секретар А. Кастиркіна);

III МІСЦЕ — біологічний факультет (секретар О. Кушніренко).

Приємне враження справили газети комсомольських організацій нового корпусу і астрономічної обсерваторії, які, на нашу думку, мають всі можливості посперечатися за першість з нинішніми призерами.

Конкурс на цей раз довів, що вдало знайдене слово обов'язково дійде до серця читача. То ж побажаємо переможцям і їх суперникам нових успіхів у творчих змаганнях.

В. КРАВЕЦЬ,
В. НЕМЕРЦАЛОВ,
члени комітету
ЛКСМУ ОДУ.

СПОРТ

ДРУГЕ МІСЦЕ — У НАС!

В дні святкування 40-річчя Великої Перемоги жіноча команда ОДУ з волейболу приймала участь у традиційних змаганнях у Ризі. Призове місце команда виборювала у поєдинках з університетськими командами Москви та Риги.

З рахунком 3:1 наша збірна перемогла команду ЛДУ. Але у зустрічі з москвичками нашим дівчатам не пощезло.

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

Закінчилась першість університету з легкої атлетики серед факультетів. У напруженій боротьбі перемогли студенти юридичного факультету, на другому місці переможці минулого року, легкоатлети геолого-географічного факультету, на третьому — історики.

У різних видах кращими були команди: жінки — естафета 4x100 — команда біологічного факультету, у штов-

ХУДОЖНЯ ГІМНАСТИКА

В Одесі проведена першість вузів з художньої гімнастики. Основна боротьба проходила серед студентів технологічного інституту ім. Ломоносова та університету. В перший день змагань лідерами були гімнастки ОДУ І. Бабінець (I курс мехмату) та І. Макарова (II курс мехмату). Наступного дня краще виступили студентки технологі-

В результаті — друге місце за одеською командою.

Не можна не відзначити старанної гри Ж. Химчак (РГФ), В. Гуменюк (біофак), С. Діордіяченко (фізфак), капітана команди О. Сидоренко (юрфак) та інших.

У вільний від ігор час дівчата знайомилися з столицею Латвії, побували на органічному концерті у Домському соборі.

Л. БАРСЬКИЙ,
тренер команди.

ханні ядра — студентка мехмату Соларева, стрибки у довжину — студентки Свердліна (хімфак) та Болдишева (ГГФ); у бігу на 200 м — Сисова (мехмат); у бігу на 100 м — Нечай (фізфак); у бігу на 400 м — Дехтяренко (фізфак).

Серед чоловіків кращими були у штовханнях ядра Тисменко (мехмат); у стрибках в довжину — Карайський (ГГФ); у бігу на 200 м — Булатов (юрфак); у бігу на 400 м — Білоус (юрфак).

ного інституту. Наша Ірина Бабінець була на другому місці. Незважаючи на необ'єктивність суддівства, наші дівчата вийшли у фінал, чим забезпечили університетській команді успіх.

І. КАПУСТІН,
майстер стадіону ОДУ.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13, внутрішній 841 (з міста 206-841).